

Při útoku na město z chodu mají rozhodující význam předsunuté odřady. Zmocňují se nejdůležitějších částí města dříve, než v nich stačí obránce zorganizovat obranu. Pokud se předsunutému odřadu nepodaří vniknout do města, váže na sebe vysoce aktivní bojovou činností hlavní síly bránících se vojsk a vytváří podmínky pro obejítí města hlavními silami a jejich útok na město z různých směrů. Předsunutému odřadu v součinnosti s výsadky může být dán také úkol zabránit příchodu záloh obránce k zaujetí obrany ve městě nebo na jiných výhodných čarách.

Jestliže je obrana města včas zaujata, organizována a útok na město z chodu byl neúspěšný, organizuje se útok na město z přímého dotyku. Před zahájením útoku se uskutečňuje palebná příprava. Její délka závisí na charakteru obrany města a množství prostředků ničení, které jsou k dispozici, včetně letectva a bitevních vrtulníků. Během palebné přípravy se pod ochranou paleb a dýmu přiblíží útočící vojska z různých směrů k obranným objektům a ničí je prudkou ztečí. Snahou přitom je rozdělit síly obránce a ničit je po částech. Útok vojska rozvíjejí převážně podél hlavních komunikací, přičemž boční ulice, dvorky, parky a podzemní stavby využívají k obchvatům a obejitím stanovených objektů a k ničení v nich se bránících sil. Ihned po ovládnutí stanovených objektů pokračují v energetickém rozvíjení útoku do hloubky. Důraz je přitom třeba položit na udržení těsného kontaktu s bránícími se vojsky a nedovolit jim organizované zaujetí dalších výhodných objektů v hloubce města. Udržení těsného dotyku s bránícími se vojsky nejlépe chrání útočící vojska zejména před palbami vrchní skupinou úhlů, údery letectva a bojových vrtulníků.

Podplukovník doc. Ing. Petr Němec, CSc.

MOBILNOST PRINCIPEM VÝSTAVBY MODERNÍ ARMÁDY

Nové vnitřní i vnější podmínky, do nichž vstoupila Československá armáda, si vyžadují odvrhnout tradiční schémata myšlení a v nové situaci hledat taková řešení úkolů obrany země, která by nejvíce odpovídala této změně. Po dlouhou dobu byla neměnnou skutečností stálá dislokace útvarů a svazků naší armády v podstatě na omezeném prostoru, s orientací proti konkrétnímu protivníkovi i jasně stanovenými úkoly v případě zahájení války. Jiné podmínky si vynutily obměnit i toto po léta zažité schéma.

Některé principy, na nichž bude stát vojenská doktrína, především to, že Československo nepohlíží na žádný stát jako na protivníka, nutnost zabezpečit nedotknutelnost celého území a neexistence vojenských spojenců v dosavadním smyslu si vyžádá v podstatě rovnoměrné rozmístění sil armády na celém území státu. Řešení tohoto požadavku představuje samo o sobě finančně, organizačně i z dalších hledisek složitý krok v životě armády, kterému musí předcházet hluboké politicko-vojenské analýzy vyúsťující do závěru, jak toto opatření (do jisté míry stěžejní pro zajištění obrany státu) co nejefektivněji stanovit. Výsledek bude pravděpodobně kompromisem, v němž se promítne řada i protikladných požadavků.

Předpokládané relativně rovnoměrné rozmístění vojsk na území státu však vyvolává vzhledem k výše uvedeným doktrinálním požadavkům nutnost, aby alespoň část ozbrojených sil mohla být na základě vývoje konkrétní situace použita kdekoli, v kterékoli části státu, a to velmi pružně a rychle. Takovému požadavku nejlépe odpovídají **síly, které jsou vysoce mobilní.**

Jejich představitelem jsou v mnoha cizích armádách polní vojska. Jejich použití je předpokládáno na celém území státu, často v rámci koalice i mimo vlastní státní teritorium. To je jeden ze znaků, který je odlišuje od teritoriálních vojsk nebo domobrany, s jejichž použitím se počítá především ve vlasti, nebo jen na zcela konkrétní části vlastního území. Některé státy vytvářejí vojska se **speciální mobilností**, jako je vojsko pro rychlé zasazení FAR Francie nebo obdobná vojska USA. Je však známo, že mezi polními a teritoriálními vojsky je stanovena dělba odpovědnosti a v případě války se počítá s pružnou součinností. Rozhodující však není název těchto sil, ale vlastnost, schopnost, kterou disponují bez ohledu na název, již je **mobilita**.

Problematické mobilita nebyla v teorii věnována patřičná pozornost, v praxi byla uskutečňována spíše automaticky se zaváděním nových druhů zbraní a bojové techniky.

Mobilita (pohyblivost) vojsk lze charakterizovat jako vlastnost, schopnost umožňující pružně a rychle reagovat na měnící se vojenskou situaci: především vykonat rychlý přesun do prostoru předpokládaného zasazení a rozvinout se k vedení bojové činnosti. Má strategický rozměr, to znamená, že se jedná o celé ozbrojené síly nebo alespoň takové části, která je schopna plnit strategické úkoly (což mohou být úkoly obrany jak malého, středního nebo velkého státu). Plnit se bude při strategické činnosti vojsk. Operační rozměr mobilita uplatňují operační svazky při přípravě a vedení operací. Mobilita se pochopitelně projevuje i v činnosti svazků, útvarů a jednotek taktického stupně především u konkrétních druhů manévru. Mobilita má ještě další význam. V některých zahraničních armádách je považována za jeden z operačně taktických principů, anebo se také tímto termínem označuje pohyblivost vojenské techniky.

Často se můžeme setkat s pojmem, kterým je nepřesně mobilita zaměňována. Jde o manévrovat. **Manévrovat je schopnost vojsk uskutečnit**

příslušný manévř jako součást soudobého boje a operace. Je tedy spojena přímo s vedením boje (operace), ničením protivníka nebo přípravou k jeho ničení, např. zaujetím výhodného postavení apod. Je zřejmé, že **mobilnost a manévřovost spolu úzce souvisí.**

Jedinečným projevem manévřovosti je konkrétní druh manévru při vedení bojové činnosti. Na prostorovém rozmachu, době trvání, množství zúčastněných vojsk a četnosti manévřů závisí celkový charakter bojové činnosti, zda jsou boj a operace poziční, statické, nebo naopak budou mít manévřový, dynamický charakter. **Problematika manévru je rozpracována v článcích plk. Ing. F. Valacha, CSc. viz Vojská mysl ročníky 1988 až 1990.**

Potřeba mobilnosti vzrůstá za situace, kdy nelze plnit úkoly obrany vytvořením rozsáhlých ozbrojených sil dislokovaných ve všech potřebných prostorech; zájmových směrech a nelze z různých důvodů určit konkrétního protivníka. Kromě toho limity ekonomického, sociálního a politického charakteru vymezí ozbrojeným silám počet osob, hlavních druhů výzbroje, rozsah finančního zabezpečení i další dílčí omezení. To vše vede k závěru, že nelze mít na zajištění bezpečnosti takové množství sil, které by bylo ideální z čistě vojenského hlediska.

Je tedy potřebné vytvářet takové ozbrojené síly, které by i přes mnohá omezení zabezpečily suverenitu celého území státu, měly schopnost zásahu na kterémkoli ohroženém směru nebo prostoru, byly schopny v krátké době na libovolném směru soustředit svou obrannou sílu (alespoň její hlavní část) a přejít k rozhodné obraně státního území. Těmto požadavkům nejlépe odpovídají síly disponující mobilností.

Použití sil disponujících mobilností je dáno jejich možnostmi, tedy schopností rychlého přesunu do zájmového prostoru zaujetím odolné a aktivní obrany k zastavení útoku protivníka, nebo vedení úderů k jeho zničení a obnovení suverenity státního území. Při plnění těchto úkolů je nutná úzká součinnost s teritoriálními silami.

Mobilnost však není objevem dneška. Sledování jejího vývoje v historii armád a válek by jistě mohlo být zajímavou i poučnou studií. Aniž bych jí disponoval, je možné na základě všeobecných historických faktů tvrdit, že **mobilnost vojsk přes některá zbrzdění vývoje stále vzrůstá.**

Jaké by měly být útvary, svazky a svazy s vysokou mobilností? Jakými prostředky a způsoby dosáhnout požadovaného stavu mobilnosti? Jedním z předpokladů je **úplná motorizace vojsk.** Požadavek je řešen vybaveností vojsk **samohybnými bojovými prostředky.** Ve většině moderních armád došlo v posledních letech k motorizaci pěchoty, podstatné části dělostřelectva, systémů PVO, sil a prostředků bojového (operačního) zabezpečení včetně týlu. Motorizace zabezpečuje mobilnost především pozemních vojsk, současně je však nutné připomenout, že k jejímu vysokému efektu přispívá rozvinutá silniční síť na území státu. Domnívám se, že pro dosažení mobilnosti pozemních vojsk, které tvoří hlavní část ozbrojených sil naší země úplnou

motorizaci máme výhodné podmínky dané jak rozvinutým automobilovým a s ním souvisejícím zbrojním průmyslem, tak i hustou silniční sítí. Myslím, že na těchto skutečnostech je třeba mobilnost vojsk naší armády založit.

Další skutečností, která zásadně ovlivňuje mobilnost, je vybavenost jednotek vhodnými druhy zbraní, bojové techniky a jejich organizační struktura. Je zřejmé, že mobilnost omezuje především těžká, tanková, ženijní a jiná svými rozměry atypická technika. Obdobně početně rozsáhlé organizační celky, mnohonásobně členěné s množstvím různorodé techniky, značnými silami a prostředky pro zabezpečení, velkými týly jsou v protikladu s mobilností. Organizace útvarů a svazků bez těžké bojové techniky vede však k omezení palebné síly, snížení rozsahu sil a prostředků zabezpečení vyvolává pokles samostatnosti při vedení bojové činnosti apod. Při výstavbě mobilních sil zejména **speciálního předurčení** je proto často používána zvláště k tomuto účelu vyrobená bojová technika. Z uvedeného je patrné, že dosažení mobilnosti, ale i splnění dalších požadavků zejména na palebnou sílu jsou často v protikladu a musí být výsledkem kompromisu. Proto jsme svědky, že zejména u sil vysoce mobilních dochází k nepřetržitému přezbrojování a reorganizaci, aby se uvedené požadavky sladily (viz např. síly rychlého zasazení FAR Francie, americké, apod.).

Udržování vysoce mobilních sil je značně finančně náročné, a proto je záležitostí ekonomicky nejsilnějších zemí anebo těch, u nichž hrají mocenské zájmy velmi významnou roli. U velmocí je např. strategické mobilnosti dosahováno i mobilizací civilního letectva a námořnictva.

Za nejvyšší stupeň mobilnosti je považována aeromobilita. Je spojena především s vedením války americkou armádou ve Vietnamu, využitím zkušeností z této války ostatními armádami včetně sovětské v Afghánistánu. V této válce, a z jejíhož zobrazení, vznikly aeromobilní útvary a svazky, byly rozpracovány aeromobilní operace, jejich zabezpečení a velení. Dosažení vzdušné mobility je však vysoce nákladné, jak z hlediska výstavby a výcviku, tak i použití takových sil v boji a operaci. Je proto uskutečňována jen velmocemi. U ostatních států je vzdušné mobility dosahováno jen ve značně omezené míře pro vybrané jednotky a útvary.

Bezpečnostní zájmy naší země, politické závazky a ekonomické možnosti nevyvolávají potřebu, ani nedávají možnost, budovat zvláštní mobilní síly, ale vyžadují a umožňují v potřebné míře zajistit mobilnost polních vojsk.

Cesty dosažení potřebné mobilnosti mohou být následující:

- stanovit v závislosti na potřebách a omezeních, jaká část pozemních vojsk (či dalších částí ozbrojených sil) bude mít prioritu při rozvíjení mobilnosti,
- nalézt optimální organizační strukturu stupňů pluk, divize (brigáda) jako základních vševojskových útvarů a svazků, jež jsou hlavními nositeli mobilnosti a z nichž se vytváří takticko-operační nebo operační svazy,